

دستورالعمل شرایط و ضوابط اختصاصی مراکز توانبخشی معلولان (غیردولتی روزانه توانبخشی – آموزشی ویژه اختلالات شناوری)

۱۴۰۲

به نام خواه

دستورالعمل شرایط و ضوابط اختصاصی مراکز توانبخشی معلولان غیردولتی روزانه توانبخشی – آموزشی ویژه اختلالات شناوایی (ظرفیت ۵۰ نفر)

مقدمه

نظر به اینکه بر اساس لایحه قانونی تشکیل سازمان بهزیستی کشور (مصوب سال ۱۴۰۳/۲۴) و بند (۷) ماده (۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب سال ۱۴۰۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی)، صدور پروانه فعالیت برای ایجاد مراکز توانبخشی با هدف گسترش و ارتقاء سطح کیفی ارائه خدمات آموزشی، توانبخشی، مراقبتی به گروه هدف در جهت نیل به توانمندسازی آنان و کاهش تصدی گری دولت، بر عهده سازمان بهزیستی کشور بوده و به موجب جزء (۸) بند (پ) ماده (۵۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (مصوب سال ۹۶/۰۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی) نیز این سازمان متولی ارائه خدمات حمایتی و توانبخشی به کلیه معلولان و سالمدان نیازمند جامعه و مرجع صدور پروانه تاسیس و فعالیت مراکز توانبخشی می‌باشد، این دستورالعمل در اجراء قوانین فوق، با هم اندیشی متخصصان و کارشناسان مرتبط در سازمان بهزیستی کشور، بهزیستی استان‌ها، انجمن مراکز غیردولتی توانبخشی و انجمن‌های علمی، در سال ۱۴۰۲ بازنگری و تنظیم شده و پس از تصویب در شورای مدیران حوزه توانبخشی، به منظور اجراء ابلاغ می‌گردد.

۱ ماده

تعاریف

۱- فرد (توانخواه) با اختلالات شناوایی

به فردی اطلاق می‌شود که مبتلا به نقص در دریافت حرکات شنیداری (افت شناوایی) و یا پردازش ادراکی حرکات شنیداری و فعالیت نوروپیولوژیکی زمینه در آن پردازش‌ها (اختلال پردازش شنیداری) می‌باشد.

۲- کودک با اختلال تکامل زبانی

کودکی است که به دلیل مشکلات زبانی و استفاده نامناسب از مولفه‌های آن، در پردازش شناوائی و کاربرد گفتار، حافظه و توالی شناوایی و... دچار مشکل گردیده است.

۳- کودک با اختلال پردازش شناوایی مرکزی

کودکی است که در پردازش ادارکی حرکت‌های شناوایی و فعالیت نوروپیولوژیکی زمینه، دچار اختلال بوده و به همین دلیل در گرفتن، انتقال و تبدیل، آنالیز، سازماندهی و ذخیره اطلاعات از سیگنال اکوستیکی قابل شنیدن دچار مشکل گردیده و

این مشکل در مکانیابی، طرفی سازی، افتراق شنیداری، مهارت‌های شناخت الگو، پردازش زمانی و همچنین کاهش عملکرد در مواجه شدن با سیگنال رقابتی کودک، قابل مشاهده و تشخیص است.

تبصره ۱: برای ارائه خدمت به کودکان مشمول بندهای فوق، مرکز روزانه توانبخشی – آموزشی ویژه اختلالات شنوایی فعال در شهرستان، از اولویت ارجاع برخوردار است.

تبصره ۲: در صورت تشخیص کد توسط کمیسیون تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت، به کودکان مشمول بندهای ۱-۲ و ۱-۳ این دستورالعمل، این کد حداکثر دو سال اعتبار داشته و موضوع در برگه معرفی کودک به مرکز درج و مرکز موظف به ارجاع کودک برای شرکت در کمیسیون، در فاصله‌های ۶ ماهه است.

تبصره ۳: در صورت عدم تشخیص کد توسط کمیسیون تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت، به کودکان مشمول بند ۱-۲ و ۱-۳ این دستورالعمل؛ تشکیل پرونده در بهزیستی شهرستان و ارجاع کودک به مرکز روزانه ویژه اختلالات شنوایی برای دریافت خدمات در بازه زمانی ۶ ماه و مستندسازی بهبود عملکرد کودک توسط مرکز و در صورت نیاز، تشخیص کمک هزینه (یارانه) الزامی است. در صورت رضایت خانواده و تایید بهبود عملکرد کودک در پایان ۶ ماه مذکور، امکان استمرار و تکرار فرایند اخیر تا سقف ۲ سال مجاز است.

۴-۱- مرکز غیردولتی روزانه توانبخشی – آموزشی ویژه اختلالات شنوایی

به مرکزی اطلاق می‌گردد که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی با کسب مجوز از سازمان بهزیستی تأسیس گردیده و برابر ضوابط و مقررات مندرج در این دستورالعمل، به صورت روزانه به افرادی که از سنین شیرخوارگی تا بزرگسالی، به دلیل ابتلاء به اختلالات شنوایی و زبانی دچار مشکلاتی شده‌اند و خانواده ایشان ارائه خدمت می‌نماید. این مرکز می‌تواند علاوه بر ارائه خدمات در نوبت صبح، نسبت به ارائه خدمات در نوبت بعدازظهر نیز اقدام نماید.

۲ ماده

شرایط تخصصی متقارضی و مسئول فنی

۱- شرایط تخصصی متقارضی

۱-۱- دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد در یکی از رشته‌های شنوایی شناسی یا گفتاردرمانی از دانشگاه‌های مورد تایید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، با معدل حداقل ۱۵ در دو مقطع تحصیلی متوالی

۱-۲- دارا بودن گواهی شرکت در دوره‌های آموزشی مرتبط با فعالیت مرکزی که قصد تاسیس آن را دارد، حداقل به مدت ۴۰ ساعت

۱-۳- سابقه کار مرتبط با افراد با اختلالات شنوایی، حداقل به مدت ۳ سال

۱-۴- تایید صلاحیت علمی و تجربی متقارضی، مبتنی بر رزومه و مستندات مرتبط، در دفتر توانبخشی آموزشی، حرفه ای و توانپزشکی سازمان

۱-۵- تایید صلاحیت علمی و تجربی متقارضی، در مصاحبه تخصصی معاونت توانبخشی استان

تبصره ۱: در مناطق کم برخوردار، با گواهی بهزیستی استان مبنی بر نبود متقارضی با شرایط مندرج در این بند و تایید دفتر توانبخشی آموزشی، حرفه ای و توانپزشکی سازمان، تاسیس مرکز با مدرک تحصیلی کارشناسی در رشته های تحصیلی فوق، امکان پذیر است.

تبصره ۲: افرادی که واجد شرایط و متقاضی دریافت پروانه مسئولیت فنی مرکز خود می‌باشند، در اولویت تاسیس قرار دارند.

۲-۲: شرایط تخصصی مسئول فنی

۱-۲-۲-۱- دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی در یکی از رشته‌های شنوازی شناسی یا گفتاردرمانی از دانشگاه‌های موردن تایید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، با معدل حداقل ۱۵ در دو مقطع تحصیلی متوالی

۱-۲-۲-۲- سابقه کار مرتبط با افراد با اختلالات شنوازی حداقل به مدت ۲ سال

تبصره ۳: برای افرادی که پیش از ابلاغ این دستورالعمل و بر مبنای مفاد دستورالعمل‌های پیشین موفق به اخذ پروانه‌های موافقت اصولی و مسئول فنی گردیده‌اند، شرایط مندرج در دستورالعمل‌های زمان اخذ مجوز، جاری خواهد بود.

تبصره ۴: با هماهنگی و تایید بهزیستی استان و دفتر توانبخشی آموزشی، حرفه‌ای و توانپزشکی و پس از انتشار دو نوبت آگهی جذب توسط صاحب امتیاز در روزنامه‌های کثیرالانتشار و نبود مسئول فنی تمام وقت، امکان بکارگیری دو مسئول فنی پاره وقت در رشته‌های مجاز به دریافت پروانه مسئولیت فنی مرکز، با تعیین روز و یا ساعت مسئولیت در پروانه، وجود داشته و مشابه مراکز تک مسئول فنی، در تمام ساعات فعالیت مرکز، باید حداقل یک مسئول فنی حضور داشته باشد.

تبصره ۵: در فاصله دریافت پروانه فعالیت تا راه اندازی مرکز، کاربینی صاحب امتیاز و مسئول فنی از یکی از مراکز با کاربری مشابه، حداقل به مدت یک هفته، با هماهنگی بهزیستی استان، الزامی است.

تبصره ۶: برای مراکز برگزار کننده دوره‌های کاربینی، در چک لیست ارزشیابی مرکز امتیاز قائل خواهد گردید.

ماده ۳

ضوابط پذیرش و شرایط ترجیح

۱-۱: ضوابط پذیرش

۱-۱-۱- پذیرش افراد با شرایط مندرج در ماده یک این دستورالعمل، با یا بدون گواهی کمیسیون تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت، از سن شیرخوارگی تا سن ۱۵ سالگی در نوبت صبح و بعدازظهر و از سن ۱۵ سال به بالا در نوبت بعدازظهر، به صورت مختلط (دختر و پسر) و با رعایت ضوابط مربوطه و در صورت لزوم همراه با خانواده، امکان پذیر است. نوبت پذیرش در دو گروه سنی مذکور، با رضایت خانواده‌ها و با هماهنگی بهزیستی شهرستان، می‌تواند به صورت یک روز در میان تعیین گردد.

۱-۱-۲- پذیرش هر کودک به همراه یکی از اعضای خانواده (ترجیحاً مادر) در مرکز در دو ماه اول پذیرش، الزامی است و پس از این دوره، حضور خانواده با توجه به نیاز کودک و خانواده، و با هماهنگی مرکز انجام خواهد شد.

۱-۱-۳- پذیرش توانخواهان مقیم مراکز مراقبتی تابعه سازمان با همراهی مری اعزامی از سوی مرکز مذکور، صورت خواهد پذیرفت.

۱-۱-۴- پذیرش بدی و آزاد افراد (دارای گواهی پزشک یا متخصص توانبخشی ذیربط، مبنی بر تایید ابتلای فرد به اختلالات شنوازی)، در مرکز و تشکیل پرونده و ارائه خدمات و سپس معرفی به بهزیستی شهرستان حداکثر به مدت ۱۰ روز کاری، برای تشکیل پرونده، دریافت مجوز پذیرش موقت، شرکت فرد در کمیسیون تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت و در صورت احراز شرایط، برخورداری از کمک هزینه (یارانه) خدمات مرکز، مجاز بوده و بعد از تعیین وضعیت فرد توسط کمیسیون، مرکز ملزم به اخذ گواهی کمیسیون از خانواده و درج در پرونده پذیرش فرد بوده و در صورت عدم تایید کمیسیون، کودکان مشمول بندهای ۱-۱ و ۱-۲ این دستورالعمل، از مرکز دریافت خدمت نموده و کودکان غیرمشمول

ترخیص خواهد شد.

۳-۱-۴- در صورت وجود ظرفیت خالی خدمت گیرنده در مرکز، پذیرش فردی که خانواده تمایل به تشکیل پرونده برای وی در سازمان بهزیستی ندارد، بلامانع بوده و خانواده ملزم به ارائه گواهی پزشک یا متخصص توانبخشی ذیربط، مبنی بر تایید ابتلای فرد به اختلالات شناوی بی بهزیستی آمار وی به عنوان فرد پذیرش آزاد و رعایت شهریه ابلاغی سالیانه می باشد.

۳-۱-۵- پذیرش افراد خدمت گیرنده از مهدکودک و یا مدارس (عادی و یا استثنایی) یا مراکز مراقبتی تابعه سازمان، با شمول کمک هزینه (یارانه) در نوبت صبح یا بعداز ظهر مجاز است.

۳-۱-۶- پذیرش افراد مندرج در ماده یک این دستورالعمل، برای ارائه خدمات نگهداری، در نوبت بعداز ظهر، تحت نظارت مسئول فنی مرکز (حضوری یا آنلاین) و با شهریه توافقی با خانواده، بلامانع است. برای ارائه این نوع از خدمت، دریافت یک مجوز کلی و مكتوب از بهزیستی استان، کفایت می نماید.

۳-۱-۷- پذیرش افراد مندرج در ماده یک این دستورالعمل و تحت پوشش سازمان (بدون محدودیت سنی)، برای ارائه خدمات در قالب خرید خدمت و یا بیمه سلامت با مجوز مكتوب (کلی و یا موردي) بهزیستی استان، در نوبت بعداز ظهر مجاز است.

۳-۱-۸- پذیرش افراد مندرج در ماده یک این دستورالعمل و غیر تحت پوشش سازمان (بدون محدودیت سنی)، برای ارائه خدمات، با مجوز دستگاه ذیربط و اطلاع رسانی مكتوب به بهزیستی استان، در نوبت بعداز ظهر، بلامانع است.

۳-۱-۹- پذیرش افراد بعد از عمل کاشت حلزون شناوی، در همکاری با مراکز فوق تخصصی کاشت حلزون شناوی، با ضوابط مندرج در شیوه نامه مراکز توانبخشی شناوی و گفتاردرمانی منطقه‌ای کاشت حلزون شناوی، مجاز است. این افراد در سنین بالاتر از ۱۵ سال، فقط در نوبت بعداز ظهر و در سنین کمتر، امکان دریافت خدمات در دو نوبت فعالیت مرکز (بنا بر شرایط مرکز و خانواده) را دارند.

۳-۱-۱۰- پذیرش افراد دارای گواهی کمیسیون تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت ساکن در مناطق کم برخوردار ارجاعی از سوی بهزیستی استان و ارائه خدمات توانبخشی ترکیبی (حضوری + توانبخشی از راه دور)، با پوشش بیمه سلامت یا در قالب خرید خدمت یا در ذیل سایر طرح‌های اعلامی از سوی سازمان بهزیستی، بلامانع است.

۳-۱-۱۱- معاونت امور توانبخشی استان ملزم به بررسی چرخه ارجاع توانخواهان از مبادی پذیرش (مراکز توانبخشی، پیشخوان‌ها، ستاد‌های پذیرش، مجتمع‌های خدمات بهزیستی، مراکز ثبت زندگی و بهزیستی شهرستان) تا زمان تشکیل پرونده در مرکز با اهداف ۱- تسهیل و تسريع در فرایند پذیرش، ۲- افزایش سطح رضایت و پیگیری خانواده‌ها، ۳- دسترسی توانخواهان به مداخلات بهنگام ۴- ترخیص افراد واجد شرایط و پوشش افراد پشت نوبت؛ و رفع موانع احتمالی می باشد.

۳-۲: شرایط ترخیص

۳-۲-۱- تشخیص تیم توانبخشی مرکز به سرپرستی و تایید مسئول فنی

۳-۲-۲- رسیدن به سطحی از مهارت‌های گفتار و زبان برای انطباق نسبی با شرایط افراد عادی

۳-۲-۳- فراهم بودن بستر مناسب در خانواده و جامعه جهت تداوم توانبخشی و برقراری ارتباط موثر و مداوم با فرد

۳-۲-۴- فراهم بودن شرایط تداوم مشارکت فعال از طریق ارجاع به سطوح بالاتر

۳-۲-۵- تمایل فرد یا خانواده به ترخیص (با ذکر دلایل توسط فرد یا خانواده به بهزیستی شهرستان)

۳-۲-۶- عدم همکاری فرد یا خانواده با مرکز (با ذکر دلایل توسط مرکز به بهزیستی)

۳-۲-۷- تشخیص کمیسیون تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت

فرایند ارائه خدمات در مرکز

پس از طی مراحل پذیرش، فرایند ارائه خدمات در مرکز به ترتیب ذیل صورت می‌پذیرد:

۱-۱- ارزیابی تخصصی اولیه توسط اعضای تیم تخصصی و با همراهی خانواده

۱-۲- برگزاری جلسه توجیهی توسط مسئول فنی، برای عضو پیگیر خانواده و شرح روند اقدامات و خدمات مرکز (نظیر معرفی کارکنان و ذکر نوع تخصص و نوع و میزان کمکی که می‌توانند به فرد و خانواده بنمایند و تعیین حدود نسبی انتظارات خانواده و مدت زمان لازم برای حضور فرد در مرکز برای دستیابی به نتایج بهتر و ...) و ذکر وظایف متقابل خانواده (شامل نحوه تعامل با مرکز، آماده‌سازی فرد برای حضور مستمر در مرکز، انجام تکالیف تعیین شده درخانه، پرداخت سهم مشارکت و ....) و نیز معرفی سلسله مراتب ارائه پیشنهادات و انتقادات خانواده (شامل مذاکره با مسئول فنی، شرکت در نظرسنجی خدمات، مذاکره با کارشناس بهزیستی شهرستان یا استان و استفاده از سامانه بازرگانی)

۱-۳- تشکیل پرونده تخصصی (درمانی، توانبخشی و آموزشی)

۱-۴- تعیین اهداف توانبخشی فرد، به منظور توانمندسازی، جبران محدودیت‌های عملکردی و دستیابی وی به سطح بالاتری از مشارکت در زندگی فردی و اجتماعی و نهایتاً افزایش کیفیت زندگی؛ در یک بازه زمانی مشخص - توسط تیم تخصصی - در جلسه گروهی

۱-۵- تدوین و طراحی برنامه توانبخشی، منطبق با اهداف فوق و با مشخص شدن شرح وظایف هریک از اعضای تیم

۱-۶- اجرای برنامه آموزشی و توانبخشی و ثبت کلیه اقدامات، نتایج حاصله و اقدامات پیگیری در پرونده تخصصی

۱-۷- ارزیابی دوره‌ای هر شش ماه یک بار

۱-۸- نظرسنجی دوره‌ای از خانواده توانخواهان، به صورت الکترونیک و بر مبنای شیوه نامه ابلاغی از سوی دفتر توانبخشی آموزشی، حرفه ای و توانپذشکی سازمان

۱-۹- تشکیل گروه "پیوند خانه و مرکز" با حضور خانواده‌های منتخب و کارکنان مرکز، بر مبنای شیوه نامه ابلاغی از سوی دفتر توانبخشی آموزشی، حرفه ای و توانپذشکی سازمان

۱-۱۰- برگزاری جلسات Case Conference به صورت هر سه ماه یک بار - با حضور کلیه اعضاء تیم توانبخشی و مربیان (و در صورت نیاز خانواده) و بررسی نتایج ارزیابی‌های دوره‌ای، به منظور مشخص شدن وضعیت پیشرفت فرد در روند توانبخشی و تعریف مجدد برنامه فوق در صورت پسرفت فرد

۱-۱۱- مستندسازی جلسات ارزیابی‌های اولیه و دوره‌ای (حداقل یک بار در سال) به صورت فایل تصویری (مشخص شده با نام و نام خانوادگی توانخواه و تاریخ ارزیابی)

۱-۱۲- آماده سازی کودک و خانواده جهت ترجیح و گذار موفق

خدمات

۱-۵: توانبخشی - آموزشی

- ثبت نام، تشکیل پرونده، ارجاع جهت ارزیابی اولیه و تعیین پروتکلهای درمانی و توانبخشی کودک
- سطح بندی کودک بر اساس سن، میزان افت شناوی و توانایی کودک

- آموزش مهارت‌های ارتباطی و آموزش مفاهیم زبانی و گفتاری تحت نظارت کارشناسان شنوازی شناسی و گفتار درمانی به منظور تاکید بیشتر بر استفاده از باقیمانده شنوازی و بکارگیری زبان و گفتار توسط مری
- مشاوره و راهنمایی ادیولوژیک به خانواده جهت آگاهی از ضرورت استفاده از وسیله کمک شنوازی نظری سمعک (راهبری ادیولوژیک)
- برگزاری جلسات آموزشی و توانبخشی فردی و یا گروهی متناسب با شرایط کودک
- مشاوره روانشناسی با خانواده جهت پذیرش معلولیت فرزند خود و همکاری در توانبخشی کودک ارزیابی و درمان اختلالات شنوازی توسط کارشناس شنوازی شناسی و ارائه آموزش‌های لازم به مریبیان ارزیابی و درمان اختلالات گفتار و زبان توسط گفتاردرمانگر و ارائه آموزش‌های لازم به مریبیان توسط کارشناس گفتاردرمانی
- برگزاری جلسات انفرادی و یا گروهی مشاوره و آموزش خانواده و استفاده از تجربیات خانواده‌های موفق در راهنمایی سایر خانواده‌ها
- انجام کارهای دستی و هنری «نقاشی» توسط مریبیان آموزش دیده
- بررسی عملکرد گوش میانی کودک با استفاده از تجهیزات مورد نیاز یا ارجاع کودک به کلینیک شنوازی و تامین هزینه مربوطه در موارد ضروری

تبصره ۱: ساعت فعالیت (و نه لزوماً حضور خدمت گیرنده‌گان) در این مراکز ساعت ۸ صبح الی ۱۳ و روزهای پنجشنبه از ساعت ۸ صبح الی ۱۲ می‌باشد.

تبصره ۲: این مراکز در صورت نیاز و با هماهنگی سازمان بهزیستی می‌توانند در نوبت بعداز ظهر نیز ارائه خدمت نمایند. ساعت کار در نوبت بعداز ظهر می‌تواند در محدوده ساعت ۱۳ تا ۲۱ باشد.

تبصره ۳: فعالیت بعداز ظهر مراکز می‌تواند ادامه فعالیت نوبت صبح و یا ارائه خدمات در قالب بندهای ۱-۲ و ۱-۳ این دستورالعمل یا برگزاری کلاس‌های آموزشی، ورزشی، هنردرمانی و یا تقویت تحصیلی ویژه گروه‌های هدف سازمان باشد.

تبصره ۴: در صورت وجود ظرفیت خالی یارانه‌ای در نوبت صبح، مرکز می‌تواند با رعایت کلیه ضوابط و مقررات و ساعت کاری حاکم بر نوبت صبح، در نوبت بعداز ظهر نسبت به پذیرش کودک یارانه بگیر اقدام نماید.

تبصره ۵: شمول کمک هزینه (یارانه) به توانخواهان تحت پوشش سازمان (با یا بدون گواهی کمیسیون تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت)، تا سقف ظرفیت اسمی (در صورت تامین از سوی سازمان)، مجاز می‌باشد.

تبصره ۶: کمک هزینه (یارانه) کامل در هرماه (در صورت تامین از سوی سازمان) به ازای حداقل حضور خدمت گیرنده در مرکز، به تعداد ۱۵ روز در ماه و برخورداری از خدمات مرکز، تعلق خواهد گرفت و حضور کمتر منجر به شمول یارانه به صورت روز شمار خواهد گردید ولیکن در تمام روزهای فعالیت مرکز، خدمت گیرنده‌گان مجاز به حضور در مرکز و دریافت خدمات بوده و مرکز موظف به پاسخگویی است.

تبصره ۷: شمول کمک هزینه (یارانه) این مرکز به توانخواهان بهره‌مند از خدمات و کمک هزینه مراکز مراقبتی یا توانبخشی ویژه اختلالات دهانی، بلع و تغذیه تابعه سازمان یا توانخواهان برخوردار از مستمری، حق پرستاری، وسائل کمک توانبخشی و ... بلامانع است.

تبصره ۸: در صورت بروز شرایط اجتماعی خاص (با اطلاع رسانی سازمان) و یا اعلام نیاز مكتوب خانواده (حداکثر یک ماه در سال برای هر فرد، با تایید بهزیستی شهرستان)، امکان ارائه بسته خدمات توانبخشی ترکیبی (حضوری + از راه دور) توسط مرکز، با پوشش کمک هزینه (یارانه)، وجود دارد.

تبصره ۹: واریز کمک هزینه (یارانه) تشویقی برای کودکان ترخیصی به سطوح بالاتر (مهندکودک، مدرسه عادی، مدرسه

استثنایی)، در صورت تامین اعتبار و نبود فرد جایگزین، تا دو ماه ادامه خواهد داشت.

تبصره ۱۰: ارائه گواهی آموزشی توسط مرکز و با تایید بهزیستی شهرستان، به مضمون تایید توانمندی‌های کودک برای گذر موفق به سطوح بالاتر، مجاز است.

تبصره ۱۱: تامین و سرو میان وعده در نوبت صبح و بعدازظهر (به انتخاب مرکز) در تمام هفته الزامی است و در صورت پرداخت کمک هزینه بهبود تغذیه توانخواهان توسط سازمان، سرو میان وعده مطابق با شیوه نامه ابلاغی از سوی دفتر توانبخشی آموزشی، حرفه‌ای و توانپزشکی سازمان، مورد تایید است.

تبصره ۱۲: ارائه آموزش‌های مرتبط با بهداشت دهان و دندان گروه هدف، تحت نظارت کارشناس و یا مربی آموزش دیده در ذیل طرح گلخند سازمان بهزیستی (در استان‌هایی که طرح اجرایی شده است)، الزامی است.

۵-۲: فوق برنامه

برگزاری اردوهای یک روزه جهت افزایش درک مفاهیم با هماهنگی بهزیستی شهرستان

۳-۵: توانبخشی با هنر و ورزش

- مجموعه اقدامات هنری (در یکی از رشته‌های تجسمی، نمایشی یا موسیقی) در راستای تسهیل دسترسی توانخواهان به اهداف توانمندسازی
- مجموعه اقدامات ورزشی در راستای افزایش نشاط و بهبود شرایط جسمی و افزایش مهارت‌های اجتماعی توانخواهان

۶ ماده

نیروی انسانی

۱-۶: نیروی انسانی تخصصی

- مسئول فنی: به صورت تمام وقت
- کارشناس شنوانی شناسی: یک نفر تمام وقت یا دو نفر پاره وقت
- کارشناس گفتار درمانی: یک نفر تمام وقت یا دو نفر پاره وقت
- مربی آموزشی: سه تا پنج نفر تمام وقت
- کارشناس روان‌شناسی یا مشاور: یک نفر دو روز در هفته
- مربی امور هنری و ورزشی: هفته‌ای ۱۲ ساعت

تبصره ۱: در مناطق کم برخوردار، پس از انتشار دو نوبت آگهی جذب توسط صاحب امتیاز در روزنامه‌های کثیرالانتشار و نبود کارشناس تمام وقت شنوازی شناسی، منوط به ارائه فراخوان منتشره به بهزیستی شهرستان و دریافت مجوز، جایگزینی یک نفر کارشناس تمام وقت شنوازی شناسی با یک نفر کارشناس شنوازی شناسی پاره وقت + یک نفر کارشناس گفتار درمانی پاره وقت مجاز است.

تبصره ۲: هریک از نیروی انسانی تخصصی (به غیر از مربی) در صورت انطباق شرایط با مسئول فنی، می‌تواند به عنوان مسئول فنی معرفی شود.

تبصره ۳: مربیان آموزشی در صورت گذراندن دوره هنری و ورزشی مورد تایید سازمان بهزیستی کشور می‌توانند به طور همزمان به عنوان مربی هنری، ورزشی انجام وظیفه نمایند.

تبصره ۴: صاحب امتیاز مرکز می‌تواند در صورت نیاز از خدمات سایر متخصصین توانبخشی (کاردرمانی و ...) جهت ارتقاء توانمندی‌های کودکان بهره گیرد.

۶-۲: نیروی انسانی غیر تخصصی

- خدمه: یک نفر تمام وقت

تبصره ۵: کلیه کارکنان تخصصی هر مرکز موظفند در دوره‌های آموزشی مرتبط که از سوی سازمان بهزیستی کشور مشخص می‌شود، شرکت نمایند.

تبصره ۶: تعداد پرسنل پیشنهادی در این دستورالعمل مربوط به مرکز با ظرفیت ۵۰ نفر خدمت گیرنده بوده و لذا در مرکز با ظرفیت بالاتر و یا پایین تر باید به نسبت تعداد هر گروه نیروی انسانی مشخص گردد.

۷ ماده

شرح وظایف نیروی انسانی

۱- کارشناس شنواهی شناسی

- حضور در مرکز منطبق با دستورالعمل
- تشکیل پرونده، نوشتن شرح حال و تاریخچه، تعیین اهداف و برنامه درمانی آموزشی برای هریک از کودکان دریافت کننده خدمت
- ثبت گزارشات و نتایج مداخلات درمانی (مستندسازی اقدامات در پرونده)
- همکاری تیمی در تعیین سطح کودک بر اساس توانمندی‌های ارتباطی و سطح زبانی جهت طبقه‌بندی کلاس‌های آموزشی
- راهبری و اجرای برنامه‌های توانبخشی شنواهی
- تهیه و تدوین برنامه درمانی بر اساس میزان افت شنواهی و توانمندی‌های هر کودک و نوع روش‌های درمانی متناسب با هر کودک
- همکاری تیمی در اجرای روش‌های درمانی توانبخشی شنواهی با هدف افزایش بهره مندی از باقیمانده شنواهی
- تشکیل جلسات انفرادی و گروهی درمان و مشاوره
- نظارت و پیگیری اجرای صحیح برنامه‌های آموزشی توسط مربی و خانواده
- مشاوره و راهنمایی والدین در جهت:
  - پذیرش اختلالات شنواهی کودک با توجه به توانمندی‌های وی
  - چگونگی ارتباط با کودک مبتلا به اختلالات شنواهی
  - همکاری در امداد آموزش‌های ارائه شده
- اطمینان از عملکرد مطلوب وسیله کمک شنواهی مورد استفاده کودکان
- همکاری تیمی در تجزیه و تحلیل و ثبت نتایج ارزیابی و درمان در هر کودک به منظور آگاهی از پیشرفت کودک
- نظارت و پیگیری در انجام آزمون‌های ادواری مورد نیاز
- برگزاری کلاس‌های آموزشی برای مربیان

۷-۲- کارشناس گفتار درمانی

- حضور در مرکز منطبق با دستورالعمل
- تشکیل پرونده، نوشتن شرح حال و تاریخچه، تعیین اهداف و برنامه درمانی آموزشی برای هریک از کودکان دریافت کننده خدمت
- ثبت گزارش و نتایج مداخلات درمانی (مستندسازی اقدامات در پرونده)
- همکاری تیمی در تعیین سطح کودک بر اساس توانمندی‌های ارتباطی جهت طبقه بندی کلاس‌های آموزشی ارزیابی دوره‌ای و تشخیص اختلالات گفتار و زبان در هر یک از افراد با اختلالات شناوایی
- تهیه و تدوین برنامه درمانی بر اساس میزان افت شناوایی و توانمندی‌های هر کودک و نوع روش‌های درمانی مناسب با هر کودک
- همکاری تیمی در اجرای روش‌های درمانی توانبخشی شناوایی با هدف رشد مهارت‌های گفتار و زبان و توسعه ارتباط
- تشکیل جلسات انفرادی و گروهی درمانی و مشاوره
- مشاوره و راهنمایی خانواده در جهت:
  - پذیرش اختلالات شناوایی کودک با توجه به توانمندی‌های وی
  - پیشگیری از تشدید اختلالات گفتار و زبان
  - چگونگی ارتباط با کودک مبتلا به اختلالات شناوایی
  - همکاری در امتداد آموزش‌های ارائه شده
- تجزیه و تحلیل و ثبت نتایج ارزیابی و درمان در هر کودک
- برگزاری کلاس‌های آموزشی برای مربیان جهت آشنایی بیشتر با انواع اختلالات گفتار و زبان در افراد با اختلالات شناوایی و چگونگی برقراری ارتباط با آنها
- ارائه خدمات مرتبط با رفع مشکلات تنفسی، بلع و کنترل آبریزش دهان

۷-۳- مربي آموزشی

- حضور در مرکز منطبق با دستورالعمل
- برقراری ارتباط با کودک مبتلا به اختلالات شناوایی و چگونگی جلب اعتماد کودک و خانواده وی
- تلاش در جهت پرورش کودکان در ابعاد زیستی، روانی و اجتماعی
- اطمینان از سلامت وسیله کمک شناوایی کودک تحت نظر شناوایی شناس به صورت روزانه
- اجرای برنامه آموزش روزانه کودکان در چار چوب برنامه‌های پیش‌بینی شده
- توجه به حضور و غیاب کودکان و اعلام غیبت آنها به مسئول فنی مرکز
- جدا کردن کودک بیمار از سایر کودکان و اطلاع موضوع به مسئول فنی
- اجرای صحیح برنامه تغذیه کودکان
- نظارت بر چگونگی وضع بهداشت فردی کودکان
- طرح مسائل و مشکلات کودکان با مسئول فنی مرکز همراه با پیگیری جهت حل آن
- حضور در دوره‌های آموزشی مرتبط با حوزه فعالیت آنان به تشخیص مسئول فنی

- تبصره ۱:** مربی باید دقیقاً در جریان فعالیت‌های آموزشی و توانبخشی انجام شده برای هر کودک باشد و در اجرای صحیح این فعالیت‌ها با خانواده کودک همکاری داشته و آموزش‌های لازم در خصوص این فعالیت‌ها را به خانواده ارائه نماید.
- تبصره ۲:** مربیان کودک بایستی دارای صلاحیت و شرایط لازم من جمله دانش و مهارت‌های کافی در ارائه خدمات مورد نیاز به کودکان مبتلا به اختلالات شنوازی باشند و جهت تکمیل دانش و مهارت خود، آموزش‌های مورد نیاز را فرا گیرند.

۷-۴- کارشناس روانشناسی

- حضور در مرکز منطبق با دستورالعمل
- تشکیل پرونده، نوشتمن شرح حال و تاریخچه، تعیین اهداف و برنامه درمانی آموزشی برای هریک از کودکان
- دریافت کننده خدمت
- ثبت گزارشات و نتایج مداخلات درمانی (مستندسازی اقدامات در پرونده)
- ارائه مشاوره به خانواده جهت پذیرش معلولیت فرزند خود و همکاری برای دریافت خدمات توانبخشی
- ارزیابی وضعیت روانی اجتماعی کودک و خانواده
- انتقال تجارب خانواده‌های موفق به سایر خانواده‌ها از طریق برگزاری جلسات مشترک
- هدایت فرد و خانواده به بهره‌گیری از خدمات توانبخشی
- آماده نمودن خانواده برای روند پذیرش و ترجیح از مرکز
- هدایت و ارجاع خانواده‌های کودکان به مراکز مشاوره ژنتیک تحت نظارت سازمان (از طریق ارائه معرفی نامه به خانواده‌ها برای برخورداری از خدمت ویزیت ژنتیک به صورت رایگان)

۷-۵ : مربی امور هنری و ورزشی

- حضور در مرکز منطبق با دستورالعمل
- اقدامات هنری در رشته‌های تجسمی یا نمایشی یا موسیقی با هماهنگی تیم توانبخشی مرکز و در راستای توامندسازی توانخواهان
- پیش‌بینی برنامه‌های ورزشی و بازی، با هماهنگی تیم توانبخشی مرکز و با هدف افزایش سطح نشاط و ارتقاء مهارت‌های بدنی و اجتماعی توانخواهان

ماده ۸

فضای فیزیکی

- اتاق مسئول فنی و روان شناس به صورت مشترک، مساحت حداقل ۹ متر مربع
- تعداد ۴ کلاس آموزش به ابعاد ۳×۴ متر، حتی المقدور دور از سروصدا و ترجیحاً با دیوارهای آکوستیک و در هر کلاس به طور میانگین تعداد ۶ تا ۸ کودک
- اتاق تربیت شنیداری به مساحت ۹ متر مربع، حتی المقدور دور از سروصدا و ترجیحاً با دیوارهای آکوستیک
- اتاق گفتاردرمانی به مساحت ۹ متر مربع، حتی المقدور دور از سروصدا و ترجیحاً با دیوارهای آکوستیک
- اتاق آموزش، مشاوره و استقرار خانواده به مساحت ۱۲ متر مربع
- فضای مناسب فعالیت‌های هنری، ورزشی
- آبدارخانه

- سرویس بهداشتی معمولی و مخصوص کودک هر کدام یک عدد
- حیاط با فضای بازی مناسب‌سازی شده و مجهز به وسائل بازی مانند تاب، سرسره، الکلنگ و ...

۹ ماده

تجهیزات و لوازم تخصصی

۱-۹- تجهیزات آموزشی و توانبخشی مورد نیاز کودکان و مردمان

- کتاب‌های مأخذ برای کادر آموزش
- فیلم‌های مناسب کودکان و والدین آنها
- لوح‌های فشرده برای آموختن صدای‌های محیطی و غیره جهت کودکان (مجموعه‌های ببین و بشنو)
- بازی‌های حافظه
- پازل‌ها (صورة، میوه‌ها، حیوانات، اندام‌های بدن و ....)
- پوسترها (آموزش فصول و ایام هفته و ....)
- کتب مصور کودکان (کتاب مصور همخوان‌ها، کتاب آموزش مفاهیم، کتاب داستان سریال، کارت‌های سریال)
- لوح‌های فشرده از ترانه‌های شاد کودکانه
- وسائل آموزشی جهت تشخیص اندازه‌ها، رنگ‌ها، آشنایی با اعداد و ...
- کارت‌های آموزشی
- استنتوسکوب
- تخته‌های آموزشی
- وجود نرم افزارهای مورد نیاز افراد با اختلالات شنوایی
- وسائل کمک توانبخشی شنوایی
- اتوسکوب
- صداسازها (طبیل، سوت، جغجغه، وسائل بازی صدادار و ....)
- وسائل سمعی و بصری (ضبط صوت و ....) و کامپیوتر
- وسائل بازی کودکان (ابزاری مانند ساختمان سازی، لگو، توب، ماشین، عروسک و ....)

۲-۹- تجهیزات و وسائل مورد نیاز در اتاق آموزش و مشاوره خانواده یا مراقبین کودک

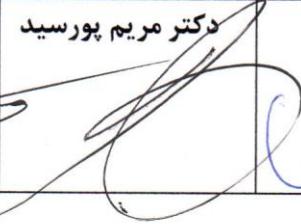
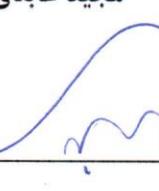
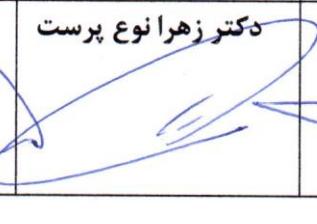
- برای هر کلاس یک میز تحریر
- تعداد ده عدد صندلی مخصوص بزرگسال
- وسائل سمعی و بصری مورد نیاز
- تخته وايت برد

۳-۹: تجهیزات هنری و ورزشی

- متناسب با اقدامات هنری جاری در مرکز در رشته‌های تجسمی یا نمایشی یا موسیقی
- لوازم مورد نیاز فعالیت‌های ورزشی نظیر فوتبال، والیبال، بدمنیتون، تنیس روی میز، شطرنج و ....

۴-۹: تجهیزات توانبخشی از راه دور

- یک دستگاه رایانه مجهز به اسپیکر، میکروفون و وب کم و با امکان دسترسی به اینترنت.

نام و نام خانوادگی کارشناس	نام و نام خانوادگی رئیس گروه	نام و نام خانوادگی معاون دفتر	نام و نام خانوادگی مدیر کل دفتر	نام و نام خانوادگی معاون
دکتر فروزانه معتمدی 	دکتر مریم پورسید 	مجید عابدی 	دکتر زهرا نوع پرست 	دکتر فاطمه عباسی